

www.soterianederland.nl
info@soterianederland.nl

Van de voorzitter

Het laatste half jaar is voor ons, het initiatiefbestuur Soteria Nederland, veel in gang gezet en veel gebeurd. Graag wil ik jullie op de hoogte brengen van deze goede ontwikkelingen en met jullie deze bemoedigende gebeurtenissen delen.

In de eerste plaats heffen we het bestuur van de stichting op. Voordat je je verbaasd voelt, het betekent een grote stap vooruit in de realisatie van Soteria in Nederland. We hebben gemeend dat de huidige leden van het bestuur hun plaats beter kunnen overdragen aan zeer wijze dames en heren die hun sporen ruimschoots hebben verdient. Daar zijn we ook heel dankbaar voor dat we deze mensen ontmoet hebben. In een later stadium worden zij aan jullie voorgesteld.

Voor de Stichting betekent dit dat we organisatorisch een wijziging hebben doorgevoerd: de Stichting Soteria Nederland gaat het Soteria-gedachtegoed verder ontwikkelen en verankeren in de Soteriazorg. Dit willen we gestalte geven door het exploiteren van een Expertise-centrum Soteria NL.

Daarnaast komt een aparte organisatie die het Soteriahuis gaat exploiteren op basis van de Zorgverzekeringswet. Deze ontwikkeling geeft de Stichting meer ruimte om Soteria verder te ontwikkelen zowel in Nederland, maar ook binnen de Internationale Soteria beweging waar wij inmiddels een 'warme' en goede plek hebben gekregen. Tevens geven we als Expertisecentrum de dagelijkse ondersteuning aan het Soteriahuis in de vorm van intervisie, opleiding en up-to-date houden van nieuwe ontwikkelingen.

Inhoud

Van de voorzitter
Soteria Nederland in
Bremen
Soteria Nederland in
Aken
Soteria Nederland in
München
Cliëntenbond
Amsterdam
Soteria-lesmiddag aan
een hogeschool
Kenniscentrum
schizofrenie 'Phrenos'

Soteria Opleidingen
Supervisie Intervisie,
stage- en
studiebegeleiding.
Onderzoek en
ontwikkeling
Consultancy
Uitgeverij / Multimedia

Tevens vinden we het van belang dat goede initiatieven op het gebied van 'waardevolle' zorg in Nederland een platform behoeven om elkaars expertise en kwaliteiten met elkaar te delen. Een podium te creëren waar zowel cliënten, naaststaanden en werkers terecht kunnen voor 'waardevolle zorg' in de 'geest' van Soteria. We zijn dan ook hard aan het werk deze organisaties te benaderen om zodoende een koepel te vormen. We krijgen heel enthousiaste reacties en dat sterkt ons om verder te gaan. Soteria is naar ons idee geen vernieuwing, maar een hervorming van de GGZorg. Het opnieuw herverdelen van de GGZ-taart waarbij cliënt en naaststaanden een prominente rol hebben. Daarbij zoeken we wegen om m.n. organisaties van cliënten, familie en naaststaanden te interesseren voor ons Soteria-project. Tot zover een update van onze stand van zaken, veel uitdaging en werkplezier. Veel reizen, congressen en bijzondere ontmoetingen. In ieder geval hoop ik jullie in de nabije toekomst te ontmoeten om bij te praten, te delen en samen te werken aan een 'waardevolle' Soteria-zorg.

platform 'waardevolle zorg'

Met hartelijke groet
Han Deibert, voorzitter Stichting Soteria Nederland

Soteria Nederland in Bremen

Op 24 en 25 september 2010 hebben drie leden van het bestuur van Stichting Soteria Nederland deelgenomen aan de jaarlijkse bijeenkomst van de Internationale Arbeitsgruppe Soteria. Er waren ongeveer 200 geïnteresseerde mensen aanwezig. De eerste dag werd geopend door de zakelijk leider van Klinikum Bremen-Nord. aan deze kliniek is een afdeling verbonden waar met Soteria-achtige elementen wordt gewerkt. Er is plaats voor ongeveer 20 personen. Behalve deze afdeling is er sinds kort ook een 'Rückzug-haus' aan de kliniek verbonden, waarmee een tussenfase is gecreëerd tussen ambulante en intramurale opname.

Bremen-Nord is een vooruitstrevende instelling die probeert de organisatie steeds aan te passen aan de behandeling die gevraagd wordt. Tevens wordt door de leiding van de kliniek geprobeerd de financiële druk zoveel mogelijk weg te houden van de werkvloer.

Op de Soteria-afdeling waren de volgende thema's actueel:

- de dialoog: samenwerking bij de behandeling tussen cliënt, begeleiders en naaststaanden;
- 'Dabei-sein', hoe doe je dat in de praktijk?
- In hoeverre kunnen Soteria-elementen ook bij gedwongen opnames worden ingezet?
- Het doorlopend blijven ontwikkelen van een gezonde teamgeest;
- Hoe geef je de Soteria-aanpak individueel vorm?
- Het belang van menselijke 'onprofessionaliteit'.

Uit de bespreking van deze elementen bleken de belangrijkste elementen toch de individueel vormgegeven begeleiding en de waarachtige intermenselijke betrekkingen te zijn. Niet het ziektebeeld stond in het middelpunt maar de concrete vragen van deze cliënt op dit moment. Dit mondde uit in de uitspraak: *Het is normaal anders te zijn.*

Vervolgens gaf Detlef Petry een boeiend verslag van het Maastrichtse project 'A ward in the house' en de overeenkomsten ermee met het Soteria-model. Uit zijn levenslange ervaring als psychiater benadrukte hij dat elke psychose een individuele aangelegenheid is. Daarbij wist hij zich gesteund door het 25-jarige onderzoek van Luc Ciompi, oprichter van Soteria Bern. Hij

Internationale
Arbeitsgruppe Soteria

dialoog en
'dabei-sein'

'menselijke
onprofessionaliteit'

Het is normaal anders
te zijn.

Detlef Petry
Zijn biografie verschijnt
in de week van de
psychiatrie bij uitgeverij
Ambo

vatte het kernachtig samen in de uitspraak: chroniciteit bestaat alleen in de hoofden van psychiaters.

*chroniciteit bestaat
alleen in de hoofden
van psychiaters*

Daarna koppelde hij een pleidooi voor het ontwikkelen van een dynamisch ziektemodel, waarbij ook de omgeving van de cliënt een belangrijke plaats inneemt. Het is hem gebleken dat er regelmatig door omgevingsfactoren aan te passen, goed met een psychose valt te leven. Maar dan moet dat leven wel veel langzamer kunnen verlopen als meestal het geval is.

Holger Hoffman uit Bern sprak daarna over de ontwikkelingen die zich in het Soteria-model hebben voorgedaan. In Bern bestaat Soteria al meer dan 25 jaar en de praktijk heeft nieuwe feiten aan het licht gebracht. Het is echter niet nodig gebleken de uitgangspunten aan te passen. Zo wordt nog steeds gesproken over de 'mythe van de ongeneesbaarheid'. Maar wel is het van belang de cliënt ook buiten de acute crises te leren kennen. Daar kom je vaak de handvaten tegen die de crisis voor allee betrokkenen hanteerbaar maken. De terughoudendheid ten opzichte van het gebruik psychofarmaca, heeft zich bijvoorbeeld vertaald naar: zo kort en zo weinig mogelijk, indien de cliënten dat wenst. Dit is onder meer voortgekomen uit de druk van de ziekenfondsen. Die zijn steeds minder bereid een langer verblijf te betalen, als dat het voortkomt uit een medicijnvrije behandeling. De behandeling verloopt dus niet altijd meer zonder medicijnen, maar de sfeer is 'ontmedicaliseerd'.

Soteria Bern

mythe van de
ongeneesbaarheid

Voorts is het behandelprogramma uitgebreid met twee nieuwe projecten: 'Wohnen und Co', een herstellvorm waarin mensen, voor wie de overgang van het Soteria-huis naar de maatschappij te groot is, tot 2 jaar kunnen verblijven. Ook is er een behandeling opgezet voor verslaving aan cannabisproducten. Verslaving gold daarvoor als een van de uitsluitende criteria voor een opname in Soteria.

In 2011 wordt begonnen met het werken met kinderen.

Tot slot citeerde Holger Hoffman Ciompi: Soteria werkt als een neurolepticum, maar dan zonder de bijwerkingen.

Soteria werkt als een
neurolepticum, maar
dan zonder de
bijwerkingen

Er waren ook berichten van een initiatiefgroep uit Engeland. Wie die ontwikkelingen wil volgen, raadplege:

Soteria U.K.

www.soterianetwork.org.uk.

Tijdens deze bijeenkomst heeft Soteria Nederland een workshop gehouden met als thema: ordening en buitensluiting. In een

aantal praktische oefeningen hebben we ongeveer 20 deelnemers laten ervaren dat het omgaan met mensen in psychotische crises van medewerkers verlangt dat ze de structuur van de belevingswereld van de cliënt niet uit het oog mogen verliezen. Al oefenend beleefden we hoe je deze afwijkende structuur in je eigen structuur kunt invoegen, zonder dat iemand iets van zijn eigenheid hoeft in te leveren.

Soteria Nederland in Aken

Op 19 november waren Han Deibert, Mario Domen en Arjen Tolkamp in Aken op de ontmoetingsdag van de Soteria-Arbeitsgemeinschaft Nordrhein-Westfalen/Die Niederlande. Het was voor het eerst dat die dag ook door Soteria Nederland was georganiseerd.

Nadat Han als voorzitter de situatie in Nederland had geschilderd, vertelde Arjen een pakkend verhaal over zijn beleving en perspectief van psychose: als verpleegkundige en als ervaringsdeskundige. Dit bracht de aanwezige psychiater tot de verzuchting: die soort verhalen uit de praktijk horen we veel te weinig!

Vervolgens gingen we zowel in theorie als in praktische oefeningen in op de vele verschillende perspectieven die er op een psychose mogelijk waren. Het bleek maar weer eens hoe je beeld van een psychose en de begeleiding van mensen afhankelijk is van het perspectief dat je inneemt. Een perspectief dat zich uitsluitend richt op een stofwisselingsstoornis in de hersenen, leidt tot een ander behandelplan dan een die ook zieleontwikkeling en spirituele achtergrond daarin meeneemt.

We horen te weinig verhalen van ervaringsdeskundigen

Soteria Nederland in München

Van 18 januari t.e.m. 1 februari hebben Han Deibert en Mario Domen een stage gevolgd in Soteria München. Het was een verfrissende ervaring een opnameafdeling mee te maken waarin de focus gericht was op het perspectief van de cliënt. De ongedwongen, niet-medische sfeer, de bijna voortdurende beschikbaar van de medewerkers voor de cliënten, het samenwerking van de cliënten bij het dagelijkse leven vormde met de huiselijke inrichting een therapeutisch milieu, waarin de cliënten soms binnen enkele dagen al een aanzienlijke verlichting in hun psychotische crisis bereikten. Het alledaagse samenleven

Soteria München

psychotherapiegroep en kunstzinnige groep. Deelname aan de groepen werd sterk aangeraden, maar de cliënten konden zelf bepalen of zo'n groepsbijeenkomst voor hen op een bepaald moment te belastend was. Opvallend was ook het grote belang dat er gehecht werd aan de intervisie en supervisie van de medewerkers. Het team bestond uit leden van verschillende beroepsgroepen; steeds waren echter de persoonlijke kwaliteiten belangrijker dan de professionele achtergrond.

Bijzonder was ook kennis te maken met het begeleidend onderzoek dat er plaatsvond. De ex-clieënten van Soteria werden ook na hun verblijf in het huis – vrijwillig – schriftelijk geïnterviewd. De langetermijn resultaten lieten een opmerkelijk laag terugvalpercentage zien, ook bij mensen die al eerder meerdere malen in een kliniek waren opgenomen.

Niet onvermeld mag ook blijven dat er in deze tijd veel aandacht bestond voor de slachtoffers die het nazi-regime onder psychiatrische patiënten heeft gemaakt. Meer dan 360.000 patiënten werden in die tijd onder dwang gesteriliseerd; 6000 van hen overleefden die ingreep niet. Verder werden er meer dan 30.000 mensen in psychiatrische instellingen vermoord door middel van overdoses medicatie of door een gasdouche. In een bijzonder indrukwekkende rede had de voorzitter van het Duitse verbond van psychiaters en zenuwartsen in november 2010 zijn oprechte excuses uitgesproken voor de betrokkenheid van de medische stand daarbij en het bijna 70 jaar lange zwijgen erover!

Al met al waren het twee bijzonder leerzame weken, waarin we konden ervaren hoe Soteria in de praktijk werkt.

Duitse
psychiatrieslachtoffers
in de tweede
wereldoorlog

Clëntenbond Amsterdam

Op 12 november hebben we een avond gehouden voor de cliëntenbond Amsterdam. Na een uiteenzetting van het Soteria-model en de verschillende perspectieven van waaruit je een psychose kunt bekijken, volgde een levendig gesprek met de aanwezige ervaringsdeskundigen. Opvallend was daarbij hoe vaak zij zich in de reguliere psychiatrie niet als persoon gezien of gehoord voelden. De meeste aanwezigen herkenden de mogelijkheid om zich aan een psychose te ontwikkelen, maar dan moest er wel een veilige omgeving geboden worden. Zoals een cliënt het zei: 'Ik weet dat het mogelijk is; ik heb vier psychotische periodes doorgemaakt. Maar nooit trof ik een omgeving aan die veilig genoeg was om mijn problemen echt te doorleven. Nu zit ik muurvast!'

Het bleek maar weer eens hoezeer Soteria nodig is.

Soteria-lesmiddag aan een hogeschool

Op 3 december werden we verwacht om een groep van 75 studenten kennis te laten maken met het Soteria-model. Er waren al eerder voorlichtingsmiddagen geweest over herstel en rehabilitatie en van ervaringsdeskundigen. Toch viel het ons op hoeveel nadruk er in de opleidingen op het medisch model wordt gelegd.

De cliënt als persoon met een eigen individueel verhaal, is geen vanzelfsprekend perspectief.

Ondertussen zijn we door leerlingen van twee verschillende hogescholen benaderd om afstudeerprojecten over Soteria te begeleiden. Dat doen we graag natuurlijk.

Kenniscentrum schizofrenie 'Phrenos'

Half december vond er een gesprek plaats tussen het bestuur van Soteria Nederland en Jaap van Weghel en Cees Sloof van kenniscentrum Phrenos. Doel ervan was het Soteria-gedachtegoed ook toegankelijk te maken via het kenniscentrum van de reguliere psychiatrie. We vonden een open oor en veel enthousiasme voor dat gedachtegoed. Phrenos gaat proberen op het Schizofreniecongres veel ruimte vrij te maken voor Soteria. We gingen naar huis met de belofte van een warme ondersteuning vanuit Phrenos!

Clënten voelen zich in de GGZ vaak niet gezien en gehoord

Agenda

Waar zijn we de komende tijd?

26 maart
Boekpresentatie
Detlef Petry,
Maastricht
http://www.amboant.hos.nl/NF_result_titel.asp?T_Id=872

28 maart
Opening Week van de
Psychiatrie: Brein-
Geindag te
Nieuwegein
<http://www.weekvanndepsychiatrie.nl/>

8 april
Interne dag
Internationale
Arbeitsgemeinschaft
Soteria Hannover
<http://www.soteria-netzwerk.de/>

14 april
Soteria-congres
Emergis Goes
<http://www.emergis.nl/nieuws/symposium-soteria-zeeland-over-een-persoonsgerichte-benadering-van-mensen-met-een-psychose>